

درس سیصد و چهل و سوم: صوت ۳۶۴

مطالبی در باب حجیت اجماع (۲)

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ترس از مخالفت با اجماع موجب تغییر فتوای آقایان

کیفیت فتوای فقهی از اول تا الآن اصلاً محل ایراد بوده است. مثلاً همین شیخ انصاری در بحث طهارتِ یهودی و اهل کتاب صریحاً می‌گوید: روایاتی که دالّ بر طهارت هستند اقوی هستند از روایاتی که دلالت بر نجاست می‌کنند اما چون اجماع هست لذا ما قائل به اجماع می‌شویم.^۱ همین یعنی خلاف اجماع؛ نفس همین یعنی خلاف اجماع! دیگر از این واضح‌تر؟! حالا این شیخ به خاطر ترس از مخالفت اجماع فتوای به نجاست می‌دهد، دیگری هم به خاطر احترام شیخ فتوا به نجاست می‌دهد، یک دفعه یک اجماع می‌شود. الآن این فتوایی که این شیخ دارد به نجاست می‌دهد، به خاطر ترس از مخالفت اجماع

۱. جهت اطلاع رجوع شود به کتاب الطّهارة، شیخ انصاری، ج ۵، ص ۱۰۱.

است نه به خاطر فکرش، فکرش می گوید: طاهر. صریحاً می گوید: روایاتی که دلالت بر طهارت اهل کتاب می کنند مقدّم هستند باز درعین حال به خاطر احترام اجماع و ترس از مخالفت با اجماع قول به نجاست را می گیرد. همین خرق اجماع شد دیگر! لذا بعضی ها می گویند که اصلاً به طور کلی اجماع در زمان شیخ طوسی و بعد از زمان شیخ طوسی حجیت ندارد به خاطر همه شاگردان و تلامیذ شیخ طوسی مقلّد شیخ طوسی بودند آن وقت اجماعی که در آن زمان محقق می شد همه فتوای شیخ طوسی بود. چه اجماعی؟! اجماع نیست. اجماعی که به خاطر احترام استاد حرف نزنند که این دیگر اجماع نیست. اینکه اجماع نشد! مرحوم آقای بروجردی وقتی فتاوی بزرگان را ردّ می کردند غالباً این حرف را می زدند و می گفتند که بزرگواری علما مانع از تحقیق و مطالعه طلاب نشود.^۱

فتوای مجتهد موجب دخل و تصرف در

^۱. جهت اطلاع بیشتر رجوع شود به رساله اجتهاد و تقلید، ص ۳۶۳.

اعمال یک جامعه

این چه فقهی در این صورت می شود؟! آقای شیخ انصاری شما دارید فتوا می دهید! یک مجتهد باید بداند الآن با این فتوایش دخل و تصرف در اعمال یک جامعه می کند. مسئله شوخی نیست! همین طور بگویم که نجس هستند؟! نمی شود. لذا صاحب جواهر هم همین طور می گوید که این اجماعی است و شعار برای شیعه است و بعد می گوید که فلانی مخالفت کرد آن هم مخالفت کرد، شیخ مفید هم مخالفت کرد، یک عده ای هستند مخالفت کردند، یک روایاتی هم داریم و بعد می گوید که چون مسئله اجماعی است، لذا به این روایات توجه نمی شود.^۱ چرا نمی شود؟! مسئله اجماعی باشد ما می خواهیم به این روایت توجه بکنیم.

لزوم به دست آوردن موقعیت فقهی زمان

ائمہ برای فقیہ

لذا یک مسئله مهمی که برای یک فقیه لازم است این است که موقعیت فقهی زمان ائمه علیهم السّلام

^۱. جواهر الکلام، ج ۶، ص ۴۲. جهت اطلاع بیشتر رجوع شود به رساله طهارت انسان، ص ۱۱۸.

را فقط به دست بیاورد والا اینهایی که قریب العهد به زمان امام هستند اینها بی خود است. شیخ صدوق دویست سال بعد به دنیا آمده کجا قریب العهد بودند؟! دویست سال که قریب العهد نمی شود!

خیلی این مسئله مسئله مهمی است؛ مسئله درک صحیح مبانی از زمان امام و فهم دین؛ یعنی انسان دین را استشمام کند و شمّ دین داشته باشد. از نقطه نظر چیز خیلی مهم است.

من در همین بحث طهارت و نجاست مانده بودم که نظر علامه نسبت به قضیه چیست؟ بعد که تفسیر المیزان را دیده بودم در بحث ﴿إِنَّمَا أَلِمْشَ رِكُونََ نَجَسٍ فَلَا يَقْرَبُوا أَلِمْسَ جِدَّ أَلِ حَرَامٍ﴾^۱ دیدم ایشان نظر به نجاست نداده است و مطلب را به عنوان مبهم رد کرده و نظر صریح نداده است.^۲ یعنی بعید می دانستم با درک و فهم علامه از مسائل، فتوای صریح به نجاست بدهد. این را خیلی بعید

^۱ . سوره توبه (۹) آیه ۲۸. امام شناسی، ج ۶، ص ۱۱۳:

«ای کسانی که ایمان آورده اید! مشرکان نجس هستند و بعد از این سال نباید به مسجد الحرام نزدیک شوند.»

^۲ . تفسیر المیزان، ج ۹، ص ۲۲۹. جهت اطلاع بیشتر رجوع شود به رساله طهارت انسان، ص ۶۳.

می دانستم.

تلمیذ: المیزان متعرض مسئله نمی شود؟

استاد: بحث فقهی نمی کند بلکه فقط یک بحث

تاریخی نسبت به این قضیه می کند و بعضی از اقوال

اهل سنت را نقل می کند.

تلمیذ: ...

استاد: بله، ایشان گفته اند که بعضی ها قائل اند بر

اینکه منظور از نجاست کدورت و قذارت باطنی

است و بعد دیگر از مسئله عبور کردند.

اللهم صل علی محمد و آل محمد